

Antalya’da İnanç Turizminin Sosyolojik Çözümlemesi: Demre-Myra Örneği

Erkan DİKİCİ¹

Adem SAĞIR²

¹ Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, BİTLİS

² Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, KARABÜK

Özet

İnsanların dinlenmek amacıyla kısa bir süreliğine farklı kültür ve coğrafyalara göç etmesi anlamına gelen turizm içerisinde zamanla bir takım sınıflandırmalar yapılmıştır. Özellikle kırsal turizm başlığı altında ortaya çıkan turizm hareketleri, insanların dinlenmek amacıyla kentlerden uzaklaşmalarını ifade eden bir sınıflama olarak kullanılmıştır. Bu şekilde kırsal alanlarda gerçekleştirilen birbirinden farklı turizm etkinlikleri, bölgede yaşayan yerli halk üzerinde de bir takım toplumsal ve ekonomik etkiler bırakmaktadır. Kırsal turizm içerisinde yer alan farklı turizm faaliyetlerinden bir tanesi de inanç turizmi olarak görülmektedir. İnanç turizmi bu bağlamda sosyolojinin çalışma alanlarına konu olabilecek toplumsal bir anlamı da ifade etmektedir. Bu çalışmada, kırsal turizmin bir türü olarak inanç turizminin sosyolojik çözümlemesi, Hıristiyanlar için kutsal bir yer olarak kabul edilen ve Noel Baba'nın mezarının bulunduğu Antalya'nın Demre (Kale) ilçesindeki Myra ve St.Nicholas Kilisesi örneğinden hareketle amaçlanmıştır. Bu amaçla Demre (Kale) ilçesinde ikamet edenlerle yapılan mülakat çalışması neticesinde inanç turizminin toplum üzerindeki etkilerinin çözümlemesi yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Turizm, Kırsal Turizm, İnanç Turizmi, Demre-Myra.

Sociological Analysis of Faith Tourism in Antalya: The Case of Demre-Myra

Abstract

People of different cultures and geographies have been made for a short period in order to relax the emigration of some reclassifications over time within the meaning of tourism. Especially under the heading of rural tourism, tourism activities in emerging, moving away from the people representing the cities in order to rest is used as a classification. Different tourism activities in rural areas, indigenous people living in the area of social and economic effects on the leaves of a team. Religious tourism is as one of the rural tourism seen in the different tourism activities. Religious tourism may be subject to social work areas in this context refers to a meaning in sociology. In this study, a type of rural tourism as a sociological analysis of religious tourism, which is considered a holy site for Christians, and the tomb of Father of Christmas in Antalya Demre (Kale) district is intended to move the example of Myra and St. Nicholas Church. For this purpose, Demre (Kale), the district of residence as a result of those who work in the interview tried to mention the effects on the community of faith tourism.

Key Words: Tourism, Rural Tourism, Faith Tourism, Demre-Myra.

1. DİNDEN KÜLTÜRE DEĞİŞEN BİR METAFOR OLARAK “TURİST”

Turizm faaliyetinin küresel bir niteliğe sahip olması, onun aynı zamanda kültürler ve coğrafyalararası bir kültür alışverişine neden olduğunu da gösterir. Böylece farklı toplumların karşılaşması söz konusu olduğunda turizm hareketlerinde toplumlararası etkileşimin gerçekleşmesi de kaçınılmaz olur. Çünkü turizm faaliyeti, ister yerli ister yabancı olsun, ülkeler arasında ve insanların katılımlarıyla gerçekleşen bir faaliyettir ve bu durum turizmin toplumsal ilişkiler içerisinde bir çözümlemesinin yapılmasını zorunlu kılar. Bu bağlamdan hareketle değerlendirildiğinde turizm aynı zamanda “gelenek ve değerlerin bir karşılaşması” da olmak zorundadır. Bu karşılaşmadaki sosyal ilişkiler ağı içerisinde aynı zamanda bir takım söylemlerin inşa edilmesi de söz konusu olabilmektedir. Bu söylemler, -daha çok milliyetçi reflekslerle üretilenler- kuşkusuz, turizmin sosyal ve ekonomik açıdan birincil öneme

sahip olduğu toplumlarda görülmektedir. Bütün bu betimlemeler göz önünde bulundurulduğunda turizmin etkilerini değerlendirecek sosyolojik ilgi, birkaç farklı biçimlerde turizme odaklanır. İlki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan bölge halkı üzerinde meydana getirdiği değişimlerin incelenmesi, ikincil olarak farklı turizm türlerine göre etki altındaki toplumda oluşan söylemlerin ve ilişki biçimlerinin incelenmesidir.

Bu çalışmada geliştirilen sosyolojik ilgi, farklı turizm olgularından birisi olan kırsal turizm olgusu içerisinde inanç turizmini ve bu hareketlilik süresinde ortaya çıkan ilişki biçimlerini çözümlemeye odaklanmıştır. Bu olguların alternatif turizmin önemli ayaklarından birisi olmasının arkasında küreselleşmenin ve postmodern dönemin getirdiği değişimlerin önemli bir etkisi vardır. Özellikle küreselleşmenin “global köy”e doğru evrilen süreci ile postmodernitenin “farklılıklar ve çokkültürlük” üzerinden kimlikleri yeniden tanımlama biçimlerinin önemli bir etkisi vardır.

Küreselleşmenin etkili sonucu, sıklıkla vurgulandığı üzere dünyayı küresel bir köy haline getirmesidir. Özellikle yeni yüzyıla girildiğinde 21. yüzyılın başları sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan en yoğun ilişkilerin yaşandığı bir küreselleşme sürecini karşımıza çıkarmıştır. İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte de ülkeler arası farkların ortadan kalktığı küresel dünyada, insanlar “hareket halinde birer turist’e dönüştüğü” metaforu da bu süreçle birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Burada kullanılan turist metaforunu iki anlamda düşünülür. İlki iletişim teknolojileri sayesinde dünyanın dört bir köşesine ulaşabilen bir hareketlilik halini temsil eden “World Wide Web” ağı (bkz. Bauman, 2010:222-23), ikincisi ise yeni yerler keşfetmek, gezmek, dinlenmek veya kültürel amaçla yapılan coğrafyalararası seyahatleri de temsil etmektedir. Konumuzu ilgilendirmesi bakımından küreselleşmenin getirdiği coğrafyalararası seyahatler, farklı ve sürekli değişen boyutlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Özellikle modern sanayi toplumunun karmaşasından kurtulma kaygısıyla, Avrupa’da geçtiğimiz yüzyılın sonlarında başlayan emekli göçleri yeni bir boyut iken (Bkz. Williams vd. 2000; Dwyer 2000; Trully 2002; Ono 2008) aynı şekilde yaşadıkları şehir hayatından kırsal bölgelere doğayla ve çevreyle bütünleşme amaçlı yapılan kırsal turizm de turizmin alternatif biçimlerinden birisi olmuştur.

Turizm olgusunun geçmişine baktığımızda oluşan bu yeni durumun bir arka planının da olduğu görülür. Bu noktada turizm, sanayileşme ve kentleşmenin getirdiği yoğun iş temposundan bunalan insanların moral-motivasyon sağlamak ve psikolojik olarak rahatlamaları amacıyla gerçekleştirdikleri bir etkinlik olarak göze çarpar. Ancak “kırsal turizm” ve benzer alternatif turizmler ise temelde bu kaygı ön planda olmakla birlikte farklı boyutlarla da karşımıza çıkar. Örnek olarak çalışmaya konu olması bakımından “inanç turizmi”, bu bağlamda dikkat çeker. Çünkü inanç turizmi, dinlenmek ve moral-motivasyon sağlamak amacını ikinci plana bırakarak öncelikle kutsal kabul edilen yerlerin ziyaret edilmesi ile alakalı bir olgudur. Buna göre milyonlarca insan, binlerce kilometre yol katederek kutsal saydıkları yerleri “hacı” olma amaçlı ziyaret etmektedir. Bu durum kutsal kabul edilen bölgedeki yerli toplum ile ziyaretçiler arasında sosyal ilişkiler ağı kurulmasına neden olmaktadır.

Bu bağlamlardan hareketle hazırlanmış olan bu çalışma, iki aşamalı bir yol haritasıyla geliştirilmiştir. Bunlardan ilki turizm ve inanç turizmi olgularından hareketle çalışmanın teorik ve kavramsal çerçevesinin çizilmesidir. İnanç turizminin niteliği hakkında verilen bilgilerden sonra, çalışmanın ikinci bölümünde, inanç turizminin toplum üzerinde oluşturduğu etkilere ve söylemlere değinilmiştir. Çalışmanın bu bölümü uygulama kısmına ayrılmıştır. Bu bölümde, *Antalya’nın Demre (Kale) ilçesindeki Myra ve St. Nicholas Kilisesi* örneğinden hareketle, bu bölgeyi kutsal yerler olarak

kabul ederek ziyarete gelen insanların bu hareketleri neticesinde oluşturdukları etkinlik alanı, “inanç turizmi” olarak adlandırılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde, Demre (Kale)’de yaşayan yerli halk ile yapılan mülakatlar neticesinde, bölge halkı üzerinde inanç turizminin bıraktığı etkiler ve toplum olarak inanç turizminin algılanış biçimine odaklanılmış, böylece inanç turizminin sosyolojik çözümlemesi amaçlanmıştır.

2. “DİN”DAR TURİSTLER: İNANÇ TURİZMİ VE OLUŞAN ETKİLERİNE SOSYOLOJİK BAKIŞ

1900’lü yılların başından 1980’li yıllara kadar turizm denince insanların akıllarına “tatil” olgusu gelmekteydi. Tatilin anlamı ise, deniz turizmi kapsamında ve deniz, kum, güneş üçlüsünü içeren öğelerdi. Üç “S” efsanesi (güneş, sun-deniz, sea-kum, sand) güncelliğini korumasına rağmen, süreç yıllar içinde yavaş yavaş değişmiştir (Ünüsün ve Sezgin, 2005:206). Son 10 yıllık dönemde Türkiye’ye gelen turistlerin geliş amaçları incelendiğinde deniz-kum-güneş olarak bilinen tatil amaçlı gelenlerin oranında düşüşler olduğu gözlenirken diğer amaçlı gelenlerin oranlarının arttığı görülmektedir (Demir ve Demir, 2004: 96). Bu bağlamda yaşanan dönüşüm sonunda tatil amaçlı gerçekleşen turizm anlayışının yerini alternatif bir turizm anlayışı almıştır.

Alternatif turizm, kaynak olarak güneşin, denizin ve sahillerin kullanıldığı kitle turizmine alternatif olarak gelişen turizm türlerinin ele alındığı bir kavramdır (Bulut, 2006:13). Alternatif turizmin, uluslar arası turizm hareketlerindeki zaman ve mekan yoğunlaşması problemine karşı bir çıkış noktası oluşturması ve özellikle inanç turizminin yılın her ayında yapılabilirliği inanç turizmini ülkeler açısından öneminin artmasına neden olmuştur (Karaman ve Usta, 2006:473). İnanç turizminin uluslararası bir öneme sahip olması, önemli bir sosyal hareketi ortaya çıkarırken, dünya üzerindeki farklı toplumların dini bir amaçla bir araya gelmesini sağlamakta ve böylece sosyolojik bir inceleme alanı olarak ortaya çıkmasına etki etmektedir.

“İnanç turizmi”nin literatürdeki tanımlarına bakıldığında, genel olarak dini gereksinimlerin karşılanması için gerekli olan bir alternatif turizm faaliyeti olarak görülmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yaptığı tanımına bakıldığında inanç turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, dini ihtiyaçlarını gerçekleştirmek, inanç çekim merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi olarak tanımlanabilmektedir (www.kultur.gov.tr). Daha açık bir ifade ile inanç turizmi, kutsal yerlerin bu dinlere mensup turistlerce ziyaret edilmesinin, turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi faaliyetleridir (Sargin, 2006:3).

Daha makro bir betimlemede inanç turizmin diğer turizm faaliyetleri arasında bir alternatif olarak tanımlanmaktadır. Özellikle turizmin dinleme ve eğlenme

isteğiyle insanları turistik faaliyetlere yönlendirdiğini belirten bu betimleme, bununla birlikte kültür ve eğitimin de insanları turizm olgusunun içine sokan faktörlerden biri olduğunu aktarmaktadır. Ayrıca spor organizasyonları da insanları turizm aktivitelerine yönlendirirken, sağlıklı kalabilmek veya var olan rahatsızlıklarından kurtulma isteği de insanların tarih boyunca seyahate çıkmasına neden olmuştur. Bunun yanında insanlar alış veriş, inaç, iş, akraba ziyaretleri ve toplantı organizasyonları için de turizm faaliyetine katılmaktadırlar (Erdoğan, 1995:83-117). Bu bağlamda inaç turizmi, dinlerce kutsal sayılan beldeleri ziyaret etmek, dinsel toplantı ve törenlere katılmak veya bunları izlemek, hac gibi dinsel görevleri yerine getirmek kutsal ve ünlü mabetleri görmek amacıyla yapılan ve zaman zaman çok önemli boyutlara ulaşan seyahatlerin ve konaklamaların oluşturduğu turizm olayı olarak da yorumlanmaktadır (Usta, 2001:41).

"İnaç Turizmi" deyiminin genelde ilk çağrıştırdığı, günümüzün üç büyük "Tek Tanrılı" dinleri ile Uzakdoğu'nun inaç sistemleri ve bunlarla ilgili seyahatlerdir. Ancak inaç turizmini sadece çağımızda yaşamakta olan inaç sistemleriyle sınırlı tutmak doğru değildir. İnaçlar konusunda özellikle Anadolu gibi, çok eski kültürel geçmişi olan bir yer, bölge için durum farklıdır. Zira Anadolu'da üç büyük dinin egemen hale gelmesinden önceye giden çok uzun bir süreç içinde yaşamış inaçların bugün hala ayakta duran pek çok belgesi, anıtları ve değişik türde kanıtı görülebilmekte ve bunlar turizm olgusu açısından büyük değer taşımaktadır (Duru, 2007:209). Bu gerçeklik, Türkiye'yi inaç turizmi olgusunda özellikle ön plana çıkartmaktadır.

İnaçturizmi insanların inaçlarını sergileme amacıyla kutsal olarak nitelendirdikleri yerleri ziyaret etmeleriyle başlamıştır. Dinlerin ortaya çıkışından itibaren dini öğretiler doğrultusunda kutsal yerlerin ziyareti kişisel tercihlerin ötesine geçmiştir. Bunun sonucu olarak kutsal yerler yüz binlerce kişiye ev sahipliği yapmış ve kitlesel bir hareket olarak kendisini göstermiştir. Günümüzde ise bu hareketler yeni biçim ve anlayışlarla alternatif bir olgu olarak yerini almıştır (Tarcan ve Atılgan, 1999:62). Buna göre dinlenmek ve tatil yapmak amacının dışına çıkılarak da gerçekleştirildiği görülen turizm içerisinde inaç turizmi etkinliği, sektöre yeni bir boyut getirmiştir. İnaç turizmi yen bir olgu olmamakla birlikte bugün adından sık söz edilmesinin nedeni kuşkusuz küreselleşmenin küçülttüğü dünyada teknolojinin aracılığıyla hem hareket imkanlarının artması hem de kitle iletişim araçlarıyla da bu olgunun görselleşmesini aynı anda gerçekleştirmeye başlamıştır. Nitekim olgunun tarihsel arka planına bakıldığında bu durumu görmek mümkündür.

İnsanoğlu var olduğu ilk günden itibaren, bir dine ait olma ihtiyacı hissetmiştir. Bu yüzdendir ki, insanoğlunun dünya üzerinde var oluş tarihine bakıldığında birçok değişik din ve inaç grupları ortaya çıkmaktadır. Böylece kutsal yerler insanoğlu tarafından kitlesel hareketler ile ziyaret edilmiştir. Bu hareketler sonucunda alternatif bir turizm olgusu yani "inaç

turizmi" doğmuştur. İnaç turizmi özellikle son 30 yıldır büyük gelişmeler göstermiştir. En büyük yükselme 90'lı yıllarda olmuştur. Dini Konferans Birliği Başkanına göre, (Wright, 2007:9) 1994'den 2006'ya kadar bu inaç pazarı 4.4. milyon katılımcıdan 14.7 milyon katılımcıya yükselmiştir (Wright, 2007: 8-16). İnaç turizmi ile birlikte bölgesel kalkınmanın da ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda inaç turizminin sosyolojik açıdan değerlendirilirse, ev sahibi bölge veya ülke insanı üzerinde öncelikle ekonomik anlamda bir değişimin yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca inaç turizmine ev sahipliği yapan bölge/yerel halkın, inaç turizmiyle gelen ziyaretçilerden din, dil ve milliyet bağlamında farklı olması, inaç turizminin sosyolojik bakımdan çözümlenmesine derinlik kazandırmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta inaç turizmin temel odaklarından birisi "inaç", "değer" ve "din" olduğundan turistlerde "kimlik" olgusunun diğer turistlere göre daha yoğun ön plana çıkmasıdır. Bu durum bölge insanı ile turist arasındaki etnik, dini ve kültürel farklılıklar merkezli bir sosyal etkileşim meydana getirmektedir.

3. ANTALYA'DA İNAÇ TURİZMİNİN SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ: DEMRE-MYRA ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Kapsamı

İnaç turizmi ile ilgili Türkiye'de kabul edilen değerlere bakıldığında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın internet sitesinde yer alan bilgilere göre 43 ilde inaç turizmi için kullanılan mekanlar yer almaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı, inaç turizminin öneminden dolayı, bir proje başlatmıştır. Bakanlığın başlattığı bu inaç turizmi projesi ile, üç semavi dinin (Müslümanlık-Hıristiyanlık-Musevilik) günümüze kadar ulaşan önemli ziyaret merkezleri belirlenmiştir. Bakanlığın amacı bu yerlerin çevre düzenlemesi, aydınlatma, ulaşım vb gibi açılardan ele alınarak iyileştirilmesi, tanıtımlarının yapılması ve ziyaretçi sayılarının artırılmasıdır (Güzel, 2010:95).

Türkiye'de inaç turizmi konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir takım çalışmalarının olduğu da görülmektedir. Bakanlık tarafından, İnaç Turizminin geliştirilmesi amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında, 1993 yılında öncelikle üç büyük dinin günümüze kadar ulaşan eserlerin ve ibadet yerlerinin envanteri hazırlanmıştır. Türkiye genelinde Valilikler, Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı ve çeşitli Üniversitelerin de görüşleri alınarak yapılan envanter çalışmasında, ülkemizde yer alan ve sayıları çok fazla olan eserler içerisinde;

- Dini yönden önemi bulunan ve büyük oranda ziyaret edilen,
- Sanat Tarihi açısından önemli olan,
- Mimari özelliği nedeniyle türünün ilk ve ilginç örneği olan,

• Ulaşımı kolay bir noktada bulunan ve Seyahat Acentaları tarafından tur programlarına dahil edilen belirli ve önemli merkezlerin tespiti yapılmıştır.

Bu proje kapsamında Dışişleri Bakanlığı Başkanlığında, İçişleri Bakanlığı, Bakanlığımız ve ilgili kamu kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir komite kurulmuştur. Bu komite yukarıda belirtilen hususlarda dikkate alarak; Hristiyanlık açısından önemli olan 11 adet merkez belirlemiştir. Bunlar;

- Hatay-Merkez :St.Pierre Anıt Müzesi
- İçel-Tarsus :St.Paul Anıt Müzesi
- İzmir-Selçuk :Meryem Ana Evi
- Antalya-Demre :St. Nicola Kilisesi
- Bursa-Iznik :Ayasofya Cami
- Manisa-Sard :Sard Sinagogu
- Manisa-Alaşehir :Alaşehir Kilisesi
- Manisa-Akhisar :Akhisar Kilisesi
- Isparta-Yalvaç :Pisidia Antik Kenti
- Nevşehir-Derinkuyu :Ortodoks Kilisesi
- Denizli-Pamukkale:Laodikya Antik Kenti olarak

tespit edilmiştir (www.kultur.gov.tr).

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın internet sitesinde yer alan 43 il arasında Antalya'da yer alırken, bu mekanlar arasında "*Demre-Myra*" özellikle dikkat çekmektedir. .

Myra (Demre) her zaman Likya'nın en önemli şehirlerinden birisi olarak bilinir. En erken sikkeler M.Ö. 3. yüzyıl tarihlenir. Fakat şehrin en azından M.Ö. 5. yüzyıl da kurulduğu tahmin edilmektedir. Roma egemenliği döneminde Myra gelişmiş ve zenginleşmiş şehirliler sivil projelere cömertçe para yardımında bulunmuşlardır. Sen Pol Roma'ya gitmek için Andriake Limanından hareket etmeden evvel M.S. 6. yüzyıl da şehri ziyaret etmiştir. Bizans döneminde Myra önemli bir idari ve dini bir merkez olmuştur. Piskoposluk merkezi de olan Myra'da St. Nicholas IV. yüzyıl başında Piskopos olarak görev yapmış; halka kendini sevdirmiş, inancı uğruna çok acılar çekmiştir. Myra o zamandan sonra hep haç yollu yapılan bir yer olmuştur. Bu bakımdan Demre Hristiyan Dünyasının her bakımdan ilgisini çekmiştir. Her yıl 6 Aralık'ta Noel Baba etkinliklerini yapmak geleneksel hale gelmiştir. Myra gibi önemli bir şehirden kalabileceği beklenen kalıntıların bir çoğunu bugün Demre'de göremiyoruz. Likya'nın en büyük tiyatrosundan kalanlar bugün ayakta ve bu aynı zamanda Likya'nın en iyi korunmuş tiyatrosudur. 29 oturma sırası ve 9-10 bin seyirci kapasiteli tiyatro tepeye yaslanmıştır. Bugün bile bazen festival ve oyunlar için kullanılmaktadır.¹

Myra metropoli muhtelif tip Likya mezarlarını önemli örneklerini ihtiva etmektedir. Tiyatro doğu ve batı metropoli diye ikiye ayrılmış ve Myra'nın arkasında yükselen kayalık, tepede kurulmuştur. Kayalar oyularak mezarlar kabartma ve yazılarla süslenmiştir. Başka önemli bir kalıntı St. Nicholas kilisesidir. Kilise bugün 7 m. toprak seviyesinin altındadır. St. Nicholas kemikleri kilise içindeki mermer bir mezarda bulunuyordu. Fakat

bazı kemikler İtalyanlar tarafından çalınmış ve Bari'ye kaçırılmıştır. Bir Rus Prensi 1862 yılında Kiliseyi restore ettirmiş olup, St. Nicholas Rusya'da çok kutsal sayılmaktadır. Ruslar bir kilise çanı ilave ederek kubbeyi birilaçtonozu ile değiştirmişlerdir. St. Nicholas çocukları, gemicilerin ve ağır işlerde çalışan işçilerin koruyucu azizidir. Bilindiği üzere de bütün Dünya çocuklarının Noel Babasıdır. İlk defa 1904 yılında Eynihal adıyla köy statüsüne kavuşan Demre; 6 Haziran 1968 yılında 4 köyün birleşmesiyle Belediyelik; 4 Temmuz 1987 günü Kale adıyla ilçe olmuştur. İlçe 2005 yılında Demre adını almıştır.²

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada tarama modelinden hareketle nitel yöntem kullanılmıştır. Literatür taramasından hareketle teorik çerçevesi küreselleşme ve değişen turizm olgusu üzerine kurulan çalışmada bir alternatif turizm örneği olarak inanç turizmine odaklanılmıştır. Çalışmanın uygulama kısmında ise mülakat tekniğinden yararlanılarak Demre-Myra örneği inanç turizmi bağlamında çözümlenmiştir. Çalışmada kapalı uçlu mülakat soruları kullanılmış ve toplam 18 kişi ile Ağustos 2011 ayı içerisinde ayrı ayrı zamanlarda görüşülmüştür. Görüşmelerde, katılımcıların meslekleri özellikle dikkate alınarak, yerel halkın inanç turizmi konusunda algılamaları çözümlenmiştir.

3.3. Demre-Myra Örneği'nde Dindar Turistler Ve Yerel Halk Etkileşimi

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın uygulama kısmında kullanılan mülakatlara yer verilmiştir. Katılımcılara kapalı uçlu hazırlanmış sorular yöneltilmiştir. Çalışmada ilk soruya (*Demre-Myra'nın inanç turizmi açısından önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?*) verilen cevaplarda karşımıza çıkan temel noktalar, ekonomi ve din odaklı yapılan değerlendirmelerdir. Örneğin katılımcılardan birisi soruya yanıt verirken "*bölgeye özellikle de kendilerine ekonomik açıdan bir katkısı olmadığından bu turizmin pek de önemli olmadığı*" vurgusunu yaptığı görülmüştür.

"Turizmaçısından güzel bir yer olarak düşünülebilir fakat halka ekonomik anlamda bir katkısı yok. Burada kilise etrafında "ikoncu" adı verilen satış yerlerinden başka yerlere girmemekteler. Özellikle günübirlik gelip gitmeleri ve kilise çevresindeki sadece birkaç esnafa uğramalarının genel olarak esnafa bir faydası yoktur. Belki onlar için çok önemli bir faaliyet olarak inanç turizmini gerçekleştiriyorlardı; fakat bana göre sabah saat 10 gibi gelip, önce bir tekne turu ardından kilise ve Myra'yı ziyaretten başka bir anlamı yok" (Esnaf, Erkek, 28).

Küreselleşmenin getirdiği en önemli yan etkilerden birisi bireylerin kendilerini tanımlarken daha çok "*ekonomik*" temelli tanımlamalarıdır. Turizmin ekonomik açıdan ülkelere katkısı düşünüldüğünde bölge/yerel

1. Bu bilgiler için bkz. www.kultur.gov.tr, http://en.wikipedia.org/wiki/Demre, Erişim Tarihi: 24.08.2011

2. Daha ayrıntılı bilgi için Bkz. www.demre.bel.tr, Erişim Tarihi: 24.08.2011

halkta beklentilerin yüksek olduğu, karşılanamayınca da belli bir hayal kırıklığının oluşması kaçınılmaz olmaktadır. İnanç turizminin ön plana çıktığı Demre-Myra'da da aynı durumun karşımıza çıktığı ve farklı biçimlerde ifade edildiği görülmüştür. Katılımcılardan bir diğeri ise inanç turizminin kendisi için pek bir önemi olmadığını belirtmiştir:

“İnançları açısından Demre onlar için çok önemli bir yer olabilir ama benim için sadece yaşadığım yer olması bakımından önemli. İnanç açısından bana göre bir öneme sahip değil” (Çiftçi, Erkek, 30).

Aynı şekilde bir diğeri katılımcı da inanç turizmi açısından buranın kendisi açısından pek bir önemi olmadığını ama her yıl pek çok farklı ülkelerden insanın buraya gelmesinin Demre-Myra'nın onlar için önemini göstermesi açısından dikkat çekici olduğunu belirtmiştir.

“Bana göre çok fazla önemi yok aslında. Fakat her yıl bu kadar çok insanın gelmesi, onlara göre bir önemi olduğu anlamına geliyor. Sanki biz Müslümanların hac ziyareti gibi onlarda da Demre'yi ziyaret etmek bu kadar önemli” (Ev hanımı, Kadın, 41).

Çalışmada katılımcılara yöneltilen bir diğeri soru ise “Demre'ye gelen turistlerin bölgede yaşayan yerli halkın kalkınmasına ne ölçüde etki etmektedir?” olmuştur. Bu soruya verilen cevapların da büyük bir çoğunluğu yerli halkın ekonomik kaynaklı düşündüğünü göstermiştir. Buna göre bu yerli inanç turizmi açısından önemli olduğunu ve her yıl çok sayıda insanın buraya geldiğini ifade eden katılımcılar, ancak ekonomik pastadan sadece belli bir azınlığın yararlandığını, kendilerinin bu konuda hiçbir şekilde faydalanmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun ise kendilerini sosyo-ekonomik açıdan olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Verilen cevaplardan bazılarını aktarmak mümkündür:

“Demre'ye gelen turistlerin yerli kalkınmaya her hangi bir katkısının olduğunu düşünmüyorum. Çünkü kilise ve Myra'ya yaptıkları ziyaretler genellikle grup halinde ve bu grubun dışına kesinlikle çıkmıyorlar. Bu nedenle küçük esnaflara herhangi bir katkısı bulunmaktadır. Burada bir katkıdan söz edilecek olursa, ancak kilisenin üzerinde bulunduğu ve Ertuğrul Günay Caddesi olarak adlandırılan cadde üzerinde yer alan birkaç küçük esnafa katkısı vardır. Örneğin ben yaklaşık olarak 6 senedir kiliseye 250 metre uzaklıkta erkek kuaförlüğü yapıyorum ve bugüne kadar bir tane bile turist ne bana ne de komşu esnafları gezdiğini ve alışveriş ettiğini görmedim” (Erkek Kuaförü, Erkek, 28).

“Yerli halkın kalkınmasına herhangi bir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Kilisenin çevresinde 3 tane restaurant ve birkaç tane hediyelik eşya satan dükkan dışında gelen ziyaretçilerin herhangi bir katkı sağladığını düşünmüyorum. Aynı şey aslında Myra içinde geçerli; çünkü Myra'daki bütün işletmeler zaten 3 kişinin ortaklığı ile kurulmuş ve buradan da

yerli halka bir katkı sağlandığını düşünmüyorum” (Komisyoncu, Erkek, 27).

Çalışmada merak edilen noktalardan birisi de bu yerli bir Müslüman tarafından nasıl algılandığı ile ilgilidir. Bilindiği üzere her dinin kutsal yerleri vardır ve kutsal yerlere giden insanların belli ritüellerden sonra “Hacı” olduğu kabul edilir. Örneğin Brahmanlık'ta Benares, İslamiyet'te Mekke ve Medine, Hristiyanlık'ta Kudüs, Roma ve Efes, Musevilikte yine Kudüs, kutsal mekanlar olarak en çok ziyaret edilen başlıca merkezlerdir. Özellikle İslam dininde, Kurban Bayramı'nda Mekke şehrinde yapılan ibadetler ve Kabe'nin ziyaretinin farz olması, Suudi Arabistan'ın hac gelirlerinden büyük kazanç sağlamasında etkili olmaktadır. Musevilerin Noel'de Kudüs'teki Ağlama Duvarı'nı ziyaret etmeleri, Hristiyanların Vatikan'da Papa'nın yönetiminde 24 Aralık'tan itibaren bir hafta süren Noel ibadetleri, bu mekanların özellikle bu dönemlerde yoğun ziyaretçi akınına uğramasına sebep olmaktadır. Dünyanın pek çok yeri için bu örnekleri çoğaltmak mümkündür (Sargin, 2006:3). Görüldüğü üzere inanç turizminin temel noktalarından birisi farklı ülkelerde farklı zamanlarda farklı dinleri karşılayacak sosyal ağlar üretmesidir. Küreselleşmenin dünyayı küçültmesi ve insanların kullanımına sunduğu imkanlar, dünyada postmodern görüşlerin ve çokkültürlülük anlayışlarının da yayılmasıyla birlikte bu ağların oluştuğu mekanlar ve ülkeler artmıştır. Türkiye'nin Akdeniz Bölgesi de bu bağlamda ön plana çıkan bölgelerden birisidir.

Bu bağlamdan hareketle mülakat verileri değerlendirilecek olursa mülakatlarda karşımıza çıkan en önemli noktalardan birisi bölgenin sahip olduğu hoşgörü ve misafirperver yaklaşımıdır. Turizm çalışmalarında Türkiye'ye gelen turistlerin Türk toplumunun misafirperverliğinden memnuniyeti(bkz.Herzfeld 1987; Tucker 2003), inanç turizmi olgusunda da karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada herkesin inancının kendine olduğunu ifade eden katılımcılar, bölgelerini uluslar arası platformda tanıtılmaları bakımından da bölgeye gelen insanların farklı inançlardan olsa da kendileri açısından yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca Anadolu'nun tarihi olarak pek çok medeniyete de ev sahipliği yaptığını ifade eden katılımcılar, bu konuda Anadolu'daki hoşgörünün geçmişinin eskiden beri var olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda mülakatlardan bazılarının şu şekilde vermek mümkündür:

“Herkesin inancına saygı duyuyorum. Nasıl ki Müslümanların inançları için ziyaret ettikleri yerler varsa Hristiyanların da olduğunu düşünüyorum” (Kuyumcu, Erkek, 35).

“Dinimiz olan İslamiyet'in hoşgörü anlayışının Demreli Müslüman kardeşlerimizde de olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda Demre'yi ziyarete gelen Hristiyanlığa mensup insanların, biz Müslümanlara karşı hoşgörülü davranmaları, bizim onlara bakış açılarımıza da yansımaktadır. Burada karşılıklı saygı

olduğunu düşünüyorum ve bir Müslüman olarak saygı duyuyorum” (Cami İmamı, Erkek, 49).

“Burası kaç medeniyete ev sahipliği yapmış bir bölge. İster istemez pek çok kültürden ve dinden insanlar turist olarak gelebiliyor. Normal turistlerden farkı da buraya gelenlerin özellikle kutsal bir amaçla gelmeleri, yani kendileri açısından hacı olmayı seçtikleri yer olması bakımından gelmeleridir. Bu durumun çoğu kişi farkında, yani gelenlerin farklı bir dine mensup olduğu biliniyor. Ancak hiç kimse onları dışlayan ya da onları rahatsız edecek bir davranışta bulunmadı şimdiye kadar. Toplumumuzun hoş görüsünün bundan sonra da bu duruma mahal bırakmayacağı kanaatindeyim” (Öğretmen, 34, Kadın).

“Türkiye inanç turizmi açısından çok renkli bir ülke. Nereye gitseniz illaki önemli ve kutsal sayılan bir yer görüyorsunuz. Örneğin daha düne kadar Van’da Akdamar Klisesi ve Trabzon’da Sümela Manastırı bu kadar ilgi gören yerler değildi. Kutsal yer oldukları için ziyaret ediliyorlardı orası kesin ama ibadete açıldıktan sonra daha fazla ilgi gördüler. Eskiden korkuluyordu böyle şeylerden, sanki farklı dine mensup insanlarla karşılaşınca dinsiz olacaktınız gibi. Halbuki ne alakası var değil mi? Sonuçta herkes kendi tercihini yapması konusunda özgür. İster Hıristiyan ister Müslüman olunur. Bir de sonuçta bunların turist olduğunu herkes biliyor. Farklı dine mensup da olsalar bölgeye sosyal ve ekonomik açıdan pek çok katkı sunuyorlar” (Öğretmen, Erkek, 43).

Katılımcılara yöneltilen bir diğer mülakat sorusu da önceki soruyla ilişkili olarak; “*Farklı din ve kültürlerle sahip insanların yaptıkları ziyaretlerin nasıl karşılandığı ve gündelik hayat üzerinde bir değişim yaratıp yaratmadığı*” noktasıdır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu gelip gitmelerin günübürlük olmasından dolayı sosyal- ekonomik veya kültürel anlamda çok büyük değişiklikler oluşturmadığını ifade etmişlerdir. Özellikle belli bir azınlığın günü birlik ziyaretlerde turistleri yoğun bir baskı altına aldığı, belli yerlere alışveriş için götürdüğü ve turistlerin oluşturduğu etkinin küçük bir alanla sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. Normal şartlarda gelen turist sayısının oldukça kalabalık olduğunu aktaran katılımcılar, bu sayının bölge halkındaki beklentileri yükselttiğini ve beklentiler karşılanmayınca da hayal kırıklığı oluştuğunu söylemişlerdir. Mülakatlara yansıyan ilginç noktalardan birkaçını şu şekilde vermek mümkündür.

“Farklı din ve kültürden insanların yaptıkları ziyaretler aslında çok güzel; fakat sadece günübürlük gelip birkaç noktayı gezip gidiyorlar. Buraya gelenlerin en azından 2-3 gece kalmaları ve burası hakkında daha iyi bilgi sahip olması, ilçemiz açısından çok güzel olacak. Böylece yaşamımızda daha çok değişim gerçekleşeceğini düşünüyorum. Şu anda da yaşamımızda değişimler yaşanmasına neden olabiliyorlar. Örneğin kilise ve Myra bölgesinde gelen

turistleri gören insanlarımız, onların bize göre daha modern olduklarını görüyorlar ve bu bizim günlük yaşantımıza yansıyor. Bunun en bariz örneği genç kızlarımızın giyimleri konusunda olduğunu düşünüyorum” (Bayan Kuaförü, Bayan, 24).

“Din ve düşünce bakımından farklılıklarımız olmasına rağmen, ziyarete gelen turistlere saygı duyuyorum. Fakat bizim kültürümüzle uyumayan yönlerinin de olduğunu düşünüyorum. Özellikle giyim ve saç şekilleri konusunda bir değişim söz konusu bizim için. Mesleğimden dolayı buraya gelen turistlerin saç stilleri ve renkleri, Demreli genç kızları etkilemekte ve değişim yaratmakta olduğunu görüyorum” (Bayan Kuaförü, Erkek, 28).

“Ne kadar eleştirsek de çoğu zaman, onların yaşam biçimlerini görünce bir özeni oluşmuyor değil. Kıyafetlerden dış görünüşe, maddi alım gücünden seyahat özgürlüğüne kadar pek çok şey insanı cezp ediyor. İnsanlarımız buradan tamamen başka bir dünya olduğunu onlar gelince fark ediyorlar. Bizim yaşımız geçmiş ama belli bir yaş altındakiler özellikle gençler çok özeniyorlar, onlar gibi davranmak ve yaşama istiyorlar” (Çitçi, Erkek, 46).

Bölge halkının turistlere bakış açısını sorgulamaya dönük bir önceki sorularla ilişkili bir diğer soruda “*Hıristiyan halkın Demre’de kutladıkları özel günleri nasıl karşıladıkları*” konusuyla ilişkili sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bir önceki sorulara verdikleri cevaplara paralel olarak Anadolu’nun hoşgörüsü ve misafirperverliğinden bahsetmişlerdir. Ayrıca bu toprakların ezelden beri çokkültürlü bir yapısının olduğundan bahseden katılımcılar, her ne kadar son dönemde bazı yerlerde turistlere karşı gelişen milliyetçi reflexlerin olmasına rağmen³ gene de Türkiye’nin çok iyi bir tercih olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının bu konudaki cevaplarını şu şekilde vermek mümkündür:

“Nasıl ki Müslümanların özel ve kutsal günleri var ise, Hıristiyanların da böyle günleri olduğunu düşünerek saygı ile karşıyorum. Demre’de özel günlerde yapılan etkinlik ve törenleri aslında çok fazla göremiyoruz. Çünkü bildiğim kadarıyla papazlar gelir ve Hıristiyanlar törenlerini kilisede yaparlar. Bu törenler dış meydana veya caddede yapılmadığı için pek fazla göremiyoruz ve bu durumdan rahatsız olduğumu düşünmüyorum” (Doktor, Bayan, 40).

“Hıristiyanların inançları gereği yaptıkları ziyaretleri ve özel günlerindeki kutlamalarını saygı ile karşıyorum. Çünkü aynı saygı ve hoşgörüyü

3. Örneğin Türkiye’de toprak satın alan turistlere karşı, kimi milliyetçi ve ulusalcı çevrelerden bir tepki dili geliştirildiği görülmektedir. Bu dilde, “*Türkiye’nin işgal edildiği*” savı işlenmekte, “*misyonerlik faaliyetleri*” yapıldığına vurgu yapılmakta ve “*denetimsiz bir kitlenin oluştuğu*” yönünde kaygıların dillendirildiği görülmektedir. Yeniçağ Gazetesi’nin 12.06.2006 tarihli bir haberinde “*Paralı İşgal Sürüyor*” başlığı atılırken; aynı gazetenin 21.06.2006 tarihli yayını ise “*Fethiye’de Yağma: Vatan Toprakları Haraç Mezat Satılıyor*” başlığıyla çıkmıştır. Aynı şekilde Trabzon’da Sümela Manastırı’nın ibadet açılacağı bilgisi verildiğinde toplumda oluşan milliyetçi reflexler de buna örnek olarak gösterilebilir.

kendilerinde de görüyorum. Fakat bildiğim kadarıyla büyüklerimiz özellikle 6 Aralık gününü pek sevmeyiz. Çünkü öyle bir düşünce ortaya çıkmıştır ki, “ne zaman 6 Aralık gelse, ya bir kasırga ya bir dolu yada bir tufan ortaya çıkmaktadır” gibi bir anlayış vardır. Bu bakımdan bölgedeki yerel halktan özellikle büyüklerimiz 6 Aralıkta yapılan törenlerden pek hoşnut değildir” (Eczacı, Bayan, 28).

Katılımcılara yöneltilen sorulardan birisi de turistlere sunulan fiziki imkanlarla ilişkili olmuştur. Bu bağlamda katılımcılara ziyaretçilere konaklama için yeterli imkanlar sunulup sunulmadığı ve işletmecilerin bu konudaki tutumları sorulmuştur. Bu soruya verilen cevapların büyük bir çoğunluğu işletmelerin yeterli olmadığı noktasında birleşmiştir. İşletmecilerin turistleri önemli bir ekonomik girdi olarak gördükleri ancak turistlere sundukları imkanların standartlardan oldukça düşük olduğunu ifade eden katılımcılar, bu durumun turistleri günü birlik ziyaretlere yönelttiğini ve bölgenin bu anlamda turistlerin varlığını yeterince hissedemediğini belirtmişlerdir. Turistlerle çeşitli şekillerde iletişim kurulduğunda, turistlerin de bu konuda şikayetlerini kendilerine ilettiklerini ifade eden katılımcılar, özellikle turistlerin burayı çok sevdiklerini, ancak uzun süreli kalmak isteseler de esnafın tavırlarından pek hoşnut olmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının mülakatlarını şu şekilde vermek mümkündür;

“Demre’de yeterli sayıda ve kalitede konaklama amaçlı tesis bulunmamaktadır. Belki de bu nedenle buraya gelen turistlerin gezileri gününbirlik gerçekleşmektedir. Demre’ye en azından 2-3 tane otel yapılırsa, gelen turist kitlesinin gününbirlikten ziyade burada konaklayacaklarını düşünüyorum. Böylelikle bölgedeki yerel halka daha çok katkı sağlayabilir”(Lokanta İşletmecisi, Erkek, 39).

“Konaklayacak yeterli tesis yok. Yeme-içme ihtiyacını karşılayacak kaliteli işletme sayısı neredeyse yok denecek kadar az. Ancak son zamanlarda yeni yeni çalışmalar yapıldığını görüyorum. Kilisenin bulunduğu cadde trafiğe kapanmıştı ve bu cadde turizm amaçlı gelişmeye devam ediyor. Fakat biraz daha hızlı ve pratik çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum” (Eczacı, Bayan, 28).

Çalışmada fiziki imkanlara dönük yöneltilen sorulardan birisi de Demre’de inanç turizmini hedef alan bir şehirleşme anlayışının olup olmadığı ve özellikle Kilise ve Myra çevresinde ilçenin mevcut durumu hakkında ne düşünüldüğü” durumudur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bölgenin kendi haline bırakılmış olmasından şikayetçidirler. Özellikle kalma yerlerinden ulaşım kadar pek çok konuda önemli eksikliklerin olduğunu ifade eden katılımcılar, bölgede bazı işletme sahiplerinin de ekonomik girdiyi tekeline aldıklarını, paranın büyük bir kısmını kendilerinin kazanmasına rağmen Demre’ye hiçbir yatırım yapılmadığını ifade etmişlerdir. Örneğin katılımcılardan birisinin bu konudaki aktarımını şu şekilde vermek mümkündür:

“Demre’de inanç turizmini hedef alan bir çalışmanın olduğunu düşünmüyorum. Yapılan tek çalışma, kilisenin üzerinde bulunduğu Noel Baba Caddesi’nin, Ertuğrul Günay Caddesi olarak değiştirilmesidir. Özellikle ilçede herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Myra’yı görmek için her gün çok sayıda otobüs ve araba gitmektedir, fakat yıllardır Myra’nın yolu hep aynıdır” (Erkek Kuaförü, Erkek, 28).

Demre ile ilgili bu bir tarama yapıldığında bölgeye yapılan yatırımlarla ilgili 10 Ekim 2010 tarihli tek bir habere rastlanmıştır. Haberde Demre’nin yolunun yenileceği bilgisi verilirken Kültür Bakanlığı’nın bölgeye özellikle kaynak ayırdığı aktarılmaktadır.

“Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, tarafından gönderilen 300 bin TL ödenekle, Demre ilçe merkezinden Myra Antik Kenti’ne giden yol yenileniyor. AA muhabirinin aldığı bilgiye göre, Bakan Günay, Türkiye’de geçen yıl en çok ziyaretçi çeken ve ören yeri olan Myra Antik Kenti’ne giden yolun yenilenmesi için, Demre Belediyesi’ne 300 bin TL ödenek gönderdi. Demre Belediyesi, yolun yapımını 380 bin TL’ye ihale etti. Buna göre, yolun bin 220 metre uzunluğunda, 15 metre genişliğindeki bölümüne kilit parke taşı döşenecek. Yolun batı yönüne 1 metre yüksekliğinde, 1,5 metre genişliğinde yağmur suyu kanalı yapılacak. Yolun doğu yönüne 2 metre genişliğinde yaya kaldırımı ve yağmur suyu kanalı üstündeki batı bölümünün üstü çiçeklendirilecek. Yoldaki elektrik sisteminin TEDAŞ Antalya Bölge Müdürlüğü tarafından yer altına altına alınması da planlanıyor. Demre Belediye Başkanı Süleyman Topçu yaptığı açıklamada, Myra Antik Kenti’ni her yıl 500 bine yakın turistin ziyaret ettiğine değinerek, yolu Bakan Ertuğrul Günay’ın gönderdiği ödenekle yenileyeceklerini bildirdi. Topçu, “Tutarın 80 bin TL’si belediyemizce ödenecek. Genişliğini 15 metreye çıkaracağımız yol çift yönlü olacak. Artık turistler yürüyerek de Myra Antik Kenti’ne rahat gidip gelebilecekler. Yolun bir tarafını da çiçeklendirerek güzel bir görünüm kazandıracamız. Aralık ayı ortasına kadar çalışmaları bitirmeyi planlıyoruz” dedi.⁴

Bu bağlamdan hareketle katılımcılara yöneltilen “Demre’de inanç turizminin geliştirilebilmesi için neler yapılabileceği” sorusu çok da karşılık bulmamıştır. Katılımcılardan birkaçı Kültür Bakanlığı’nın her ne kadar sözde bölgeye önem verdiğini ve kaynak ayırdığını ifade etse de uygulamada böyle bir değişimin ya da etkini görülmediğini aktarmıştır. Örneğin katılımcıların birisi bu soruyu şöyle cevaplamıştır;

“Öncelikle büyük otellerin yapılması gerekmektedir. Demre’de çok güzel denizimiz var fakat yeterli sayıda ve temiz plajımız yok. Plajların kurulup işletmelerin açılması gerekmektedir. Kilise ve Myra dışında Demre’nin de iyi bir şekilde reklam

4. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.antalyayorum.com/haber-1336-demre-myra-yolu-yenileniyor.html>

edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ancak bu şekilde insanlar buraya günübürlük gelmekten öte, konaklamak amacıyla gelecektir” (Tuhafiyeci, Bayan, 32).

Çalışmada merak edilen noktalardan birisi de turizm olgusunda sıkça tartışma konusu olan kültürel ve ahlaki yapının olumsuz etkilenmesi konusunda yerli halkın düşüncesi merak edilmiştir. Katılımcıların bir kısmı bu konuda turistlerin gençleri olumsuz etkilediği noktasında düşüncelerini ifade ederken, diğer bir kısmı ise herkesin hayatı yaşama biçimi konusunda özgür olduğunu ve ahlaklı olup olmamanın değerlendirilme biçiminin kişiden kişiye değişeceğini belirtmişlerdir. Bu değerlendirme biçimlerinde eğitim durumunun etkili olduğu gözlenmiştir. Örneğin eğitim durumu ilköğretim olan kişilerde değerlendirme biçiminin de olumsuz olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi yüksek olanların ise turistleri bir katkı olarak değerlendirdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca daha ortada görüş belirten katılımcılardan birkaçı da turistlerin bölgede modern yaşamın taşıyıcısı olarak görüldüğü, bölge insanının kendilerini onlara kıyasla geri kalmış olarak değerlendirme gibi yanlış bir algılamaya girdiğini ve buna ilişki tutum geliştirdikleri belirtmiştir. Mülakatlarda olumsuz görüşlerden birisini şu şekilde aktarmak mümkündür:

“Buraya gelen turistlerin bazı konularda bizim gençlerimize olumsuz etkilerde bulunduğunu düşünüyorum. Gelen turistlere bakınca bayanların özellikle yaz aylarında çok açık giyindiğini görüyoruz ve bunu gören genç kızlarımız bu tarz giyimleri örnek almaktadır. Kültürel açıdan farklılıklarımıza saygı duyuyorum fakat ahlaki açıdan farklı anlayışların beğenmediğim tarafları da bulunmaktadır” (Emekli çiftçi, Erkek, 57).

Çalışmada daha önceki konularla ilişkili merak edilen noktalardan birisi de Demre’deki kilisenin toplumsal anlamda bir rahatsızlık yaratıp yaratmadığı ya da bölgede herhangi bir gerilime yol açıp açmadığıdır. Bu soruya verilen cevapların büyük bir kısmı karşılıklı anlayış üzerine kurulan ilişkilerden dolayı herkesin rahatlıkla birbirleriyle iletişim kurabildikleri noktasında birleşmiştir. Katılımcıların bazılarının aktarımlarını şu şekilde vermek mümkündür:

“Herhangi bir rahatsızlık ve gerilimin yaşandığını hiç görmedim. Çünkü onların da bize karşı olan saygısı, bizim de onlara bakışımızı etkilemektedir. Onların saygı ve hoşgörüsü, bizim onlara saygı ve hoşgörü göstermemizi sağladı. Onların inançlarından dolayı yaptıkları ziyaretlerin dışında hiçbir amaçları olmamaları ve bizimle karşılaşmamaları, doğal olarak bir rahatsızlık yada gerilime neden olmuyor” (Esnaf, Erkek, 43).

“Burada herhangi bir sıkıntı yaşandığını hiç görmedim. Zaten Dermede yabancı dil bilen çok fazla insan olmadığı için gelen yabancı turistlerle iletişime geçmek pek mümkün değil. Yani yerli halk ile diyalog kurması imkansız gibi bir şey. Sadece kilise ve Myra çalışanları ile etrafındaki birkaç esnaf ile iletişim

kurduklarını söyleyebilirim. Bir de buraya gelen turistlerin kilise caddesi ve Myra dışında yerli halktan kimseyi görmedikleri için herhangi bir rahatsızlık veya gerilimin görülmesi mümkün değildir” (Erkek Kuaförü, Erkek, 28).

SONUÇ

Turizm, küreselleşmenin getirdiği imkanların dönüştürdüğü en önemli toplumsal olgulardan birisidir. Kitle iletişim araçlarının getirdiği geniş bir görsel sunum ağ ve kolay ulaşılabilir ulaşım imkanları insanların seyahatlerini kolaylaştırmıştır. Turizmin yaygınlaşmasıyla birlikte farklı biçimlerinin de karşımıza çıktığı ve çalışmada da ortaya konulduğu inanç turizminin de bu biçimlerden birisi olduğu görülmektedir. Çalışma inanç turizmi olgusunun teorik temellerini değerlendirdikten sonra Antalya-Demre örneğinde inanç turizminin yerel halk üzerinde oluşturabileceği etkiler değerlendirilmiştir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçları şu şekilde değerlendirmek mümkündür:

- Yerel halk, turizm ile kurduğu ilişkiyi “ekonomik tabanlı” tanımlamaktadır. Özellikle gelen turistlerin sayısının yüksek olduğunu belirten katılımcıların ekonomik pastadan sadece küçük bir azınlığın yararlanmasının eleştirildiği görülmüştür.
- Yerel halk, gelen turistlerin çoğunlukla günü birlik geldikleri için bölgeye belirgin bir sosyo-ekonomik katkısının olmadığını ifade etmişlerdir.
- Çalışmada yerel halkın bir kısmının turistleri ahlaki olarak toplumu olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.
- Turistlere karşı oldukça hoşgörülü bir ortamın varlığı dikkat çekmişken, genel olarak Türk toplumunun hoşgörüsü ve misafirperverliği çalışmada ortaya konuşmuştur.
- Turistler, kısmi de olsa sosyal ve kültürel değişmelerinin başlatıcı olduğu ifade edilmektedir.

Sonuç olarak Türkiye’nin pek çok kültüre ve medeniyete ev sahipliği yapmış olması, Türkiye’de pek çok yerde farklı inanç ve kültür merkezlerinin varlığı göze çarpmaktadır. Bu nedenle Türkiye’nin inanç turizmi potansiyeli diğer ülkelerle kıyaslanınca oldukça fazladır. Bu nedenle doğru yatırımlar yapıldığında Türkiye’nin bu alanda sivrileşeceğini iddia etmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- AKAT, Ö. (2000), Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği, Motif Matbaası, İstanbul
- BAKIRCI, M. (2007), Türkiye’de Kırsal Kalkınma, Nobel Yayınları, Ankara.
- BULUT, Z. (2006), “Kemaliye (Erzincan) İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekrasyonel Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi”, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- DEMİR, M; DEMİR, İ. İ. (2004), “Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Futbol Turizmi: Antalya

Bölgesinde Bir Araştırma”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt.6, Sayı:1, İzmir.

DURU R. (2007), İnanç Turizmi Günleri III, Şubat Yayıncılık. İstanbul.

ERDOĞAN, H. (1995), Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Çevresel Yönleriyle Uluslararası Turizm, Uysal Form Ofset, Bursa.

GÜZEL, F. Ö. (2010), “Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Yeni Bir Dinamik: İnanç Turizmi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C.2, S.2. Isparta.

HERZFELD, Michael (1987), “As In Your Own House : Hospitality, Ethnography, and the Stereotype of Mediterranean Society”, In Honour and Shame and the Unity of the Mediterranean (Special Publication). American Anthropological Association, 22: 75-89.

KARAMAN, S. ve USTA, K. (2006), “İnanç Turizmi Açısından İznik ve Bir Uygulama Çalışması”, III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir.

KAYA, H. (1998), İnanç Turizmi, F. Özsan Matbaacılık, Bursa.

MORGÜL, Ş. M. (2006), Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği, Edirne.

OLALI, H. (1982), Turizm Politikası Ve Planlaması, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.

SARGIN, S. (2006), “Yalvaç'ta İnanç Turizmi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (2). Elazığ.

SOYKAN, F. (2003), “Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi”, Ege Coğrafya Dergisi, sayı: 12, İzmir.

TARCAN E. ve ATILGAN E. (1999), 2000 Yılına Doğru Türkiye'nin İnanç Turizmi Açısından Önemi ve Antalya'da Faaliyet Gösteren Seyahat Acentaları Üzerine Bir Araştırma, İki binli Yıllara Girerken Kapadokya'nın Turizm Değerlerine Bir Bakış, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri.

TUCKER, H. (2003), “Tourists and Troglodytes: Negotiating for Sustainability”, Annals of Tourism Research, 28(4): 868-891.

USTA, K. M. (2005), “İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından İznik'in Değerlendirilmesi”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir.

USTA, Ö. (2001), Genel Turizm, Anadolu Matbaacılık, İzmir.

ÜNÜSAN, Ç. ve METE S. (2005), Turizm Strateji Eksenli Pazarlama İletişimi, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya.

WRIGHT, K. (2007), Religious Tourism, Leisure Group Travel Special Edition, November,.

YÖRÜK, G. (2010), İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Demre'nin Değerlendirilmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta.